

بررسی رابطه بین ابعاد بهزیستی روانشناختی و سرمایه اجتماعی دانش آموزان دبیرستانی با میزان گرایش به رفتارهای پرخطر

زهرا جوادی بورا

دانشجوی کارشناسی رشته علوم تربیتی دانشگاه پیام نور مرکز بابل

چکیده

هدف این پژوهش بررسی رابطه بین ابعاد بهزیستی روانشناختی و سرمایه اجتماعی دانش آموزان دبیرستانی با میزان گرایش به رفتارهای پرخطر آنان بوده است. جامعه آماری تحقیق شامل کلیه دانش آموزان دبیرستانی (مقطع متوسطه دوم) شهر فریدونکنار بوده است. با توجه به این که دانش آموزان در دوره دبیرستان تحصیل مشغول به تحصیل هستند، لذا آمار دقیق این قسمت با استعلام از معاونت آموزش متوسطه آموزش و پرورش فریدونکنار حدود ۲۲۰۰ نفر می‌شود که در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ مشغول به تحصیل هستند. بر اساس جدول مورگان تعداد ۳۲۷ نفر به عنوان حجم نمونه تعیین گردیده است. ابزار اصلی گردآوری داده‌ها پرسشنامه است که از سه نوع پرسشنامه استفاده شده است: پرسشنامه بهزیستی روان شناختی ریف، پرسشنامه رفتارهای پرخطر زاده-محمدی و احمد آبادی (۱۳۸۸)، پرسشنامه سرمایه اجتماعی ناهاپیت و گوشال (۱۹۹۸). در بخش آمار توصیفی از رسم جداول یک بعدی با استفاده از جدول ماتریس و درصد فراوانی پاسخ‌ها کمک گرفته شد و در بخش آمار استنباطی متناسب با سطح سنجش متغیرها از روش همبستگی اسپیرمن و رگرسیون استفاده شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که بین ابعاد بهزیستی روانشناختی و سرمایه اجتماعی دانش آموزان دبیرستانی با میزان گرایش به رفتارهای پرخطر آنان رابطه معناداری وجود داشته است.

واژگان کلیدی: روانشناختی، سرمایه اجتماعی، رفتار پرخطر، دبیرستان

مقدمه و بیان مسله

هر گونه رفتاری که بتواند تهدید کننده سلامت جسمی یا روانی در زمان حال یا آینده باشد، رفتار پرخطر نامیده می‌شود (سیستم نظارت بر رفتار پرخطر نوجوانان آمریکا، ۲۰۰۳). منظور از رفتارهای پرخطر، در پژوهش‌های مختلف رفتارهایی مانند: ایمنی، رفتار چالشی، نایمن اجتماعی، خودکشی، مصرف سیگار، مصرف الکل، مصرف مواد مخدر، روابط پرخطر جنسی، رژیم غذایی ناسالم، عامل خطر دوستان، عامل خطر خانواده، عدم فعالیت جسمانی، نبود انگیزه و جهت‌گیری مناسب می‌باشند. که از طریق پرسشنامه رفتارهای پرخطر ۲۰۰۷ اندازه‌گیری می‌شود. بر طبق آمارهای مرکز کنترل پیشگیری بیماری‌ها شیوع رفتارهایی که سلامتی را به خطر می‌اندازند در جامعه دانش آموزان رو به افزایش است. مصرف سیگار و تنباکو و غذاهای پرچرب مصرف کم فیبر، عدم فعالیت فیزیکی، مصرف الکل، رفتارهای پرخطر جنسی، سو مصرف مواد رفتار پرخطر محسوب می‌شوند. سلیمانی (۱۳۸۶) باهدف بررسی رفتارهای پرخطر در میان دختران و پسران، ۶ حوزه رفتارهای پرخطر شایع که شامل خشونت، خودکشی، مصرف سیگار، الکل، مواد و رفتارهای جنسی نایمن را مورد بررسی قرار داده است. نتایج به دست آمده حاکی از آن بوده که مصرف الکل شایع‌ترین رفتار پرخطر بوده و پس از آن مصرف سیگار، رفتار جنسی نایمن، خشونت، مصرف مواد و خودکشی به ترتیب شایع‌ترین رفتارهای پرخطر در میان نوجوانان هست. با توجه به ساختار سنی جوان کشور و نظر به آنکه نوجوانان، آسیب‌پذیرترین قشر جامعه در برابر رفتارهای پرخطر را تشکیل می‌دهند، بدیهی است که هر گونه ضایعه و نارسایی در بهداشت جسمی و روانی و در نتیجه کاهش توانایی‌های این قشر حرکت ساز، به گونه‌ای غیرقابل اجتناب به‌کندی در پیشرفت جامعه می‌انجامد و از طرف دیگر عدم سلامت جسمی و روانی آن‌ها ممکن است در درازمدت، روی سلامتی و به‌ویژه کیفیت زندگی آنان اثر منفی بگذارد (عطادخت و دیگران، ۱۳۹۲). در یک بررسی ملی که در سال ۱۹۹۵ در ایالات